

(Политика, 21.4.2010)

Судећи по изјавама српских званичника, празна буџетска каса која се некако мора попунити није разлог због кога се Телеком продаје. Држава своју монополску компанију продаје због тога што је приватна својина ефикаснија од државне. То је аксиом који и врапци знају, па нема разлога да у светлу приватизациону будућност не пође и ЕПС, као и све друго што је преостало.

Оваква објашњења морају обрадовати грађане јер приватизација, тај чаробни лек за све проблеме, све дубље прожима Србију. Истина, многи грађани су без посла, или имају посао али не примају плате, или примају плате, али за њих нико не уплаћује порезе и доприносе. Све те муке постају неважне пред чињеницом да се данас живи у систему који је, као што то и врапци знају, далеко бољи и ефикаснији од оног претходног.

Приватизација је удахнула нови живот и ревитализовала домаћу индустрију – машинску, хемијску, електро и коју све не. Од извозне моћи српске приватизоване индустрије конкуренцију подилази језа. Јужно и источно од Београда све пуца од живота и привредне активности, а српска емиграција хрли назад у Србију. Приватизовани медији показују како се успешно стиже до највиших стандарда и објективности у извештавању. Чини се да и ниво опште културе никада није био виши него у време овог приватизационог процвата. Тема је ипак преозбиљна, па је боље оставити иронију по страни.

Много опасније од продаје Телекома јесте прихватање олаке аргументације која ту продају прати, пристајање и навикавање на фразе и којештарије које понижавају интелигенцију грађана и ругају се чињеницама и искуству. Управо је овакав квазидебатни амбијент један од важнијих разлога пропадања домаћег привредног система и опасног ширења дефетизма и незнања.

Област телекомуникација добро илуструје сву испразност актуелне аргументације. Србија је прво продала Мобтел норвешком Теленору и ту продају је назвала приватизацијом. Теленор је, међутим, у већинском власништву норвешке државе. Српски

врапци, можда због даљине, још нису стигли до Норвешке.

Ако сутра Дојче телеком постане власник домаћег Телекома, није лоше знати да је (комбиновано) државно учешће Немачке у Дојче телекому око 32 одсто. На овај начин, немачка држава је највећи појединачни акционар и може контролисати све што се у тој компанији догађа.

Иста је ситуација и са Франс телекомом, другом компанијом која је, како се чује, заинтересована за српски Телеком. Овде је француска држава (са око 27 одсто учешћа) далеко највећи акционар компаније, будући да нико други не прелази ни пет одсто акционарског власништва.

У структури расутог власништва, држава не мора имати апсолутни већински пакет како би контролисала компанију. Иако су готово све телекомуникационе компаније ушле у процес приватизације, мудрије државе разумеју њихов стратешки значај, не одричу их се, и настављају да надзиру њихово пословање и утичу на стратешку оријентацију. Подједнако важно, у процесу приватизације те (мудрије) државе су и својим грађанима омогућиле да купе акције ових државних монопола.

У српској јавности се вешто, дуго и упорно ставља знак једнакости између државног власништва и државног управљања компанијом. Управљање је увек посао професионалних менаџера, али државно власништво обезбеђује стратешку контролу над оним компанијама чија важност превазилази пуки комерцијални интерес. Телекомуникације, енергетика или водоснабдевање, на пример, управо су такве делатности.

У српском моделу државна имовина прелази у партијску и предаје се на управљање партијским кадровима, који су најчешће без професионалног кредибилитета или управљачког искуства. Ово није феномен који проистиче из државне својине по себи, већ је реч о злоупотреби политичког положаја и монопола власти. По сличној логици, критике на рачун домаћих приватних предузећа било би исправније усмерити ка неукости, примитивизму, или бескрупулозности њихових власника, а поготово ка амбијенту у коме се много више постиже блискошћу са властима него професионалним знањем.

Оно што и врапци знају

Пише: Небојша Катић
четвртак, 22 април 2010 12:06

И када све буде приватизовала и продала странцима, Србија ће бити у исто тако тешком положају у каквом се већ годинама налази и велики део источне Европе. Новац од продаје Телекома је кап у мору финансијских потреба Србије. Само би професионализација, а не приватизација државних монопола могла отворити перспективу Србији. Продаја Телекома је добра прилика да се о томе коначно проговори и да се рашчисти са „опште познатим истинама“ које су уништиле домаћу економију.